

Кіровоградська область
бібліотека ім. Н. К. Круцького
Інв. №

Контрольний № 136

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий комуніст Нар

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ
ГАЗЕТА ВИХОДИТЬ З 1939 РОКУ.

Рік видання XVII
№ 143 (2247).

ЧЕТВЕР, 2 грудня 1976 року

Ціна 2 коп.

ЖОВТНЕВА ВАХТА КОМСОМОЛУ

...Отже, наступний трудовий тиждень присвячений 1928-му. І в кожній бригаді згадують той пам'ятний рік, коли юнаки і дівчата відзначали десяти роковини від дня народження Спілки.

— Тоді в Єлисаветградському окрузі вже було більше 12 тисяч комсомольців. В Дмитрівці спільчани були першими організаторами колективних господарств. Їм допомогло щойно створене товариство «Культмичка», яке відправило у села округу 45 виробничо-ремонтних і культурних бригад.

— На урочистих комсомольських зборах на честь десятиріччя молоді залізничники поділи ініціативу збирати кошти на будівництво

молодих виробничників стали помічниками машиністів. І комсомольці тепер завдячують у цьому першим своїм наставникам — комуністам В. М. Малєєву, М. В. Ткаченку, В. К. Жмуру. Саме ці досвідчені машиністи привчили їх до творчості і вмілого використання нових механізмів.

Отже, на порядку денному технавчання.

— Кожен комсомолец має підвищити кваліфікацію, здобути суміжну спеціальність, — сказав на зборах напередодні відкриття XXV з'їзду КПРС молодий машиніст Анатолій Рогов.

І він закликав своїх друзів до цього не лише словом, а й власним прикладом. Бо у його біографії є ще три червоні рядки: навчання в профтехучилищі, у технікумі залізничного транспорту, нині він студент - заочник Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту.

НА ЩАСЛИВИХ КІЛОМЕТРАХ

Репортаж червоного тижня

літаків «Делегатка України» та «Чекіст Знам'янки».

У кожній бригаді проходять збори, в яких згадують історію...

І був спогад про перші деповські осередки винахідників і раціоналізаторів:

— Умілець П. Солодов винайшов пневматичний прилад для розточування втулок. За десять місяців це нововведення дало змогу зекономити тисячу карбованців... А тепер, через 48 років...

Тепер у колективі Знам'яньського локомотивного депо 201 раціоналізатор. Але секретар комітету комсомолу Сергій Попков серед тих, хто бере участь у Всесоюзному огляді науково-технічної творчості, називає імена тільки двох — найбільш активних — інженера-технолога Віктора Остапова і слюсаря Олександра Азарука (за 10 місяців року по 7 і 6 впроваджень). А всі їхні товариші вже 248 разів пропонували свої послуги для удосконалення виробничих процесів. Економія — 94 500 карбованців!

Так, це — творчість. І починається вона не тільки в лабораторіях. Перший пошук там, на далеких і близьких кілометрах. І тут, в електровозних, гальмових, тепловозних та інших технічних кабінетах. Навчаючись у спеціальних гуртках і на курсах, тут вже в цьому році 72 залізничники отримали право на водіння локомотивів, 20

кілосват-годин електроенергії... Була заповітна мета в усіх 11 локомотивних бригадах комсомольсько-молодіжної колони, де громадським машиністом-інструктором Віктор Голубенко: рекорд взяти за норму!

Був рекорд — Борис Зайкевич і Володимир Мезинов від Знам'янки до П'ятихаток провели поїзд вагою 3600 тонн.

І ось Анатолій Рогов перекрив цю цифру на 600 тонн.

А колона Володимира Голубенка заносить у свій рахунок ще значиміше: з початку року є 612 великовагових, перевезено понад завдання 160 561 тисячу тонн народногосподарських вантажів.

...А був 1918-й — рік народження комсомолу. Члени реєккому В. В. Руднєв, Т. В. Назаренко згуртували молодих робітників. Була теж одностайність — ніхто із залізничників не вийшов на роботу — щоб не пішли поїзди з продовольством до Німеччини. На початку вересня знам'янячани відмовилися виконувати накази німецького командування — відправити із станції ешелон австрійців...

Тоді падали стрілочники від бандитської кулі. Щоб знову згіннявся зелений вогник світлофора і засвітив тисячі наших кілометрів, якими ведуть поїзди Анатолія Рогов і його щасливі ровесники.

М. ВІНЦЕВИЙ.

Комсомольсько-молодіжна бригада різальників металу новальсько-пресового цеху стала ініціатором змагання молодих червонозорівців за право підписати Рапорт Ленінського комсомолу ЦК КПРС до 60-річного ювілею Великого Жовтня. А перед собою члени колективу, який очолює Леонід Артеменко, поставили за мету: виконати п'ятирічне завдання за три роки і вісім місяців.

За реалізацію цих планів вони взялися серйозно. В числі перших на заводі доповіли про те, що річну норму 1976-го виконали. Нині на бригадному календарі — лютий наступного року. Віктор ТОПОР, Леонід АРТЕМЕНКО, Володимир ГОЛОВКО (на фото зліва направо) та їхні товариші виконують змінні завдання на 120—125 процентів.

новальсько-пресового цеху стала ініціатором змагання молодих червонозорівців за право підписати Рапорт Ленінського комсомолу ЦК КПРС до 60-річного ювілею Великого Жовтня. А перед собою члени колективу, який очолює Леонід Артеменко, поставили за мету: виконати п'ятирічне завдання за три роки і вісім місяців.

За реалізацію цих планів вони взялися серйозно. В числі перших на заводі доповіли про те, що річну норму 1976-го виконали. Нині на бригадному календарі — лютий наступного року. Віктор ТОПОР, Леонід АРТЕМЕНКО, Володимир ГОЛОВКО (на фото зліва направо) та їхні товариші виконують змінні завдання на 120—125 процентів.

Фото В. КОВПАКА.

КОЛІЯМИ цієї залізниці ще не гуркочуть поїзди. Рейки, мости, вокзали та роз'їзди локі що існують лише на ватмані. І все ж назву «Залізниця Долинська — Помічна» уже вживають. Додаючи слово «яка будеться».

В туніках станції Долинська у чотири ряди розташувались вагончики. Тут живуть будівельники управлінн тресту «Південзахідтрансбуд». Звідси і починається нова залізниця.

Вона — найбільша з будованих нині на Україні. Довжиною 134 кілометри, проляже по шести районах Кіровоградщини. Будівельникам треба буде прокласти 168 кілометрів шляхів, побудувати 11 великих і малих вокзалів, 14 житлових будинків, освоїти 53 мільйони карбованців.

Враховуючи велике народногосподарське значення нової залізниці, комсомол Кіровоградщини взяв над нею шефство. Обком ЛКСМУ України оголосив її ударною комсомольською будовою області. Створено обласний і районний штаби будівництва, формується комсомольський штаб ударної будови.

Головне, що необхідно зараз «малому БАМу» від комсомолу Кіровоградщини — це молоді робочі руки. У бесіді з нашим кореспондентом виконроб будівельного управління № 146 Григорій Левченко сказав, що, як і було заплановано, в Долинську колектив управління прибув у неповному складі. Більшість робітників передбачено оформити на роботу

ПРИЇДЖАЙ НА УДАРНУ ОБЛАСНУ!

тут, на місці. Зараз у трьох бригадах трудяться всього 26 чоловік. А протягом наступного року будівельникам треба виконати робіт на 5 мільйонів карбованців. Отже, залізниця чекає добровольців.

Для них будова стане справжньою школою робітничого гарту, багато з них, очевидно, нав'язавши нов'язуть свою долю із сталевими магістралями.

Тим, хто прийде до райкомів комсомолу за комсомольськими путівками, повідомимо, що, окрім заробітної плати, будівельники отримують 30-процентну надбавку за роз'їздинний характер робіт, а також п'ятиріччя в сумі 30 карбованців. Зараз середній заробіток робітників будівельних управлінь складає 150 карбованців.

Так, попереду багато роботи. Але чи боїшся її ти, добровольцю? Адже комсомольська будова — це не тільки фізична праця. Це і напруга змагання, тривоги і радощі перемог.

КОМСОРГ ДАВ СЛОВО

У соціалістичному змаганні за високі надой молока комсомольсько-молодіжний колектив МТФ № 5 нашого колгоспу нині вийшов на третє місце в області. Досягнення молодих тваринників тримаються на міцній основі: кожен прагне найпередовіші методи праці застосувати на своєму

робочому місці. Сам групкомсорг Володимир Міщенко за десять місяців від кожної корови закріпленої за ним групи надає по три з половиною тисячі кілограмів молока. Впевнено в ці дні наближаються до тритисячного рубежу молоді доярки О. Костенко, Н. Козенко, Є. Міщенко. Змагаючись з право підписати Рапорт Ленінського комсомолу Центрального Комітету КПРС на честь 60-річчя Великого Жовтня,

групкомсорг В. Міщенко переглянув свої зобов'язання і дав слово до кінця першого року десятої п'ятирічки надати по чотирьом тисячі кілограмів молока від кожної корови. Приклад комсомольського ватажка кличе його товаришів по праці до наслідування.

М. НЕПОМНЯШИЙ,
секретар комсомольської організації колгоспу імені XX з'їзду КПРС Бобринецького району.

КОМСОМОЛЬСЬКИЙ ДОЗОР НЕСУТЬ „ПРОЖЕКТОРИСТИ“

сторінка
обласного штабу
„комсомольського
прожектора“
Випуск № 12

КОМСОМОЛЬЦІ КОЛГОСПУ ІМЕНІ ХХУ З'ЇЗДУ КПРС ОНУФРІВСЬКОГО РАЙОНУ НА СВОЇХ ЗВІТНО-ВИБОРНИХ ЗБОРАХ ОБРАЛИ МИКОЛУ СИРОТУ, ІВАНА РУДЕНКА ТА НАТАЛІЮ ЗІПЧЕНКО (ЗЛІВА НАПРАВО) ДО СКЛАДУ ШТАБУ «КОМСОМОЛЬСЬКОГО ПРОЖЕКТОРА». СВОЄ ПЕРШЕ ДОРУЧЕННЯ «ПРОЖЕКТОРИСТАМ» — ПЕРЕВІРНІ СТАН ПІДГОТОВКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ ДО ВЕСНЯНИХ ПОЛЬОВИХ РОБІТ — ДОЗОРЦІ ВИКОНАЛИ ВІДРАЗУ Ж ПІСЛЯ ЗБОРІВ.

Фото Ю. ЛІВАШНИКОВА.

ЯК ПРАЦЮЄШ?

Минулого року наш «Комсомольський прожектор» слабенько діяв. То ж обрали новий склад штабу. Очолила його Ніна Харченко. Хоч і часу минуло ще не багато, проте зміни на краще в роботі «Комсомольського прожектора» очевидні. Ніна Харченко, Тамара Руденюк, Алла Баркар разом з членами групи народного контролю склали план проведення спільних рейдів-перевірок. І дотримуються наміченого чітко.

Матеріали перевірок обговорюємо на засіданні штабу, надсилаємо результати на розгляд адміністрації заводу, вирішуємо, як краще використати результати рейду: випустити «блискавку», чи помістити матеріал у

нашу сатиричну газету «Рашпіль», чи присвятити цьому спеціальний номер стіннівки.

Під час останнього рейду, наприклад, обстежували «прожектористи» територію нашого заводу. Невпорядкованою вона виявилась. Захаращеною. У п'ятницю після роботи організували комсомольців на суботник. Так і навели порядок.

Під постійний контроль взяли члени штабу використання молодими працівниками свого робочого часу. Роблять це кваліфіковано.

А. ВОЛИНЦЕВА,
секретар комітету комсомолу Кіровоградського заводу «Цукрогідромаш».

ВСЕ БАЧАТЬ

Сьогодні біля стенду «Комсомольського прожектора» знову людно: вийшла чергова стіннівка. Дехто підходить до гурту з відчуттям тривоги. Для хвилювання є причина, адже не так давно зробив прогул. У цеху про той випадок вже відомо, а тепер, після зйому «прожектористів» про це дізнаються всі заводчани.

В цьому гурті немає байдух. Хай сьогодні критикують інший цех, але ж подібні факти трапляються не тільки там. І «прожектористи», люди неспокійної вдачі, котрим до всього є діло, як кажуть, не шкодують фарби: ось на підлозі виділяють калюжі мастила, з пошкодженої труби тече вода, нові-нові деталі викинуті на завалище... Ідуть сигнали до начальника заводського штабу «Комсомольського прожектора» Анастасія Кузнецова. А за їх адресами вирушають у похід комсомольські дозорці інженер Вячеслав Колюка, табельниця Тетяна Ткач, начальник штабу «КП» ливарного цеху сірого чавуну Олег Суліменко та інші. Тільки в нинішньому році вони провели більше тридцяти рейдів.

Їхній оперативності не можна не позардити. В один і той же день фотографують, проглядають плівку, малюють, пишуть... В розпорядженні комсомольських дозорців — чудова фотолабораторія, до роботи над стіннівкою нерідко підключається художня майстерня. А дотепні текстівки допомагають писати журналісти заводської багатотиражної газети «Червона зірка».

До речі, з багатотиражкою у комсомольців особливо тісні контакти. «Прожектористи» беруть участь у випуску щомісячної сторінки для молоді «Молода гвардія». Є в ній листівка під назвою «Мастак» («Майстерня сміху та колючок»).

Ми, робітники, покладемо на «Комсомольський прожектор» великі надії, бо знаємо, що жоден наш сигнал не залишиться без уваги. Наполегливі, безкомпромисні вони, «прожектористи». Якщо на критику адміністрація цеху не відповідає, знову біють тривогу. І добиваються відповіді.

Сьогодні появилася свіжий номер стіннівки. Значить, завтра десь поліпшаться умови праці, відпочинку.

І. ЛИСИЦІН,
слюсар МСЦ № 1 заводу «Червона зірка».

НА ПРОХІДНІЙ заводу Другого імені Петровського цукрокомбінату уважний вахтер першим зустрічає й останнім проводить кожного. Здавалося б, якісь незвичайні зміни у людській постаті не помітити просто неможливо. І все ж трапляється...

Так, у березні цього року комсомолец Іван Раковець чомусь опинився за територією заводу з мішком цукру в 50 кілограмів без будь-якого документа на право вносу такого вантажу. Молодий робітник Петро Безкровний благополучно поминув прохідну із мішком, в якому було 46 кілограмів цукру. Як кажуть, приклади не для наслідування. Однак згодом уже шістнадцятирічний Георгій Федоренко виніс із заводу 15 кілограмів цукру. Щоправда, не у всіх охочих поживитися продукцією заводу, такі завидні апетити, як у цих молодих громадян. Валентина Скіляр, наприклад, привласнила «всього» 2 кілограми 400 грамів, Микола Гладир — 2 кілограми, Ніна Згарська — кілограм і 400 грамів, Дмитро Цимбал — 1 кілограм.

Чи слід продовжувати цей перелік, аби стало зрозумілим, що витікає через прохідну народне добро. Лише протягом нинішнього року відділ боротьби з розкраданням соціалістичної власності зареєстрував 117 випадків незаконного привласнення продукції підприємства. Із них 20 випадків припадає на молодих робітників віком до 30 років.

Така сумна статистика, зрозуміло, мала б дати певний напрямок роботи комсомольській організації, всюдисущому «Комсомольському прожектору». Адже не важко помітити і побачити, що сплюсовані грами і кілограми вкраденого цукру, врешті, становлять вже центнери цінної продукції... Це позначається на виконанні планових

РЕЙД
ОДНА БАБКА СКАЗАЛА...

«НЕВИДИМКИ» ПО-ОЛЕКСАНДРІВСЬКИ І БАЙДУЖІ КОМІТЕТИ

завдань. Ніде правди діти, ще не кожен любитель солодкого спійманий на гарячому.

А що ж комітет комсомолу, штаб «Комсомольського прожектора»? За два роки не провели жодного рейду по боротьбі з порушеннями трудової дисципліни, розкраданням соціалістичної власності.

— Не будемо ж ми перевірки влаштовувати на прохідній, — каже начальник штабу «Комсомольського прожектора» Володимир Безкровний.

Дійсно, заплановано цукру із заводу потрібно ставити не на прохідній — це вже крайній захід. А ось повести виховну роботу серед молодих робітників слід негайно. Сезон цукроваріння не так давно розпочався. І комітету та штабу «КП» потрібно залишити роль байдух і безпорадних спостерігачів.

Так само як пора вийти із цієї ролі комсомольським активістам колгоспу «Шляхом Леніна». Хоч в цьому господарстві серед молодих механізаторів немає прогульників, ледарів, все ж не всі, хто добросовісно працює, бережливо ставляться до колгоспної власності. Більше того, комсомолец Микола Зименко (загалом хороший трудівник) не так давно на території дільничної лікарні взяв лист покрівельного заліза для власного будинку. Йому довелося за рішенням Олександрівського народ-

ного суду лист повернути і штраф заплатити. Та ні комітет комсомолу, ні штаб «КП» не зреагували на це. Секретар комсомольської організації Олександр Петренко, дуже почервонівши, сказав:

— Та ми й не здогадувались, що Зименко украв залізо. Чули від бабів... Не знайшов за потрібне ватажок зустрітися і поговорити із спілчанином, в'явсити причини його вчинку. На хибний шлях Микола ж ступив уперше в житті. Механізаторові було не легко діставати будівельні матеріали. Про це знали в комітеті комсомолу, але вчасно на допомогу не прийшли і не попередили хибного кроку.

Помилкою було б думати, ніби байдухе до порушників ставляться в усіх комсомольських організаціях району. 23 простояних робочих дні на цукровому заводі допустили молоді робітники протягом двох років. Райкому комсомолу треба зробити серйозний висновок з цих фактів.

В. ПЕРЕВЕДЕНЦЕВ — інструктор обкому ЛКСМУ, В. ОРЕЛ заступник голови обласного штабу «Комсомольського прожектора», Н. МЕЛЬНИК — член обласного штабу «Комсомольського прожектора», О. БАСЕНКО — спецкор «Молодого комунара».

ЗРОБИ СВІЙ ПЕРШИЙ КРОК

Закінчуються звіти й вибори в комсомольських організаціях. До складу багатьох штабів і постів «КП» увійшли нові комсомольські активісти, передовики соціалістичного змагання, ударники комуністичної праці — авторитетні юнаки і дівчата. Як завжди, кожного дозорця, кожного начальника штабу, посту «КП» турбує одне: з чого почати виконання свого доручення?

Перш за все, мабуть, потрібно глибоко вивчити функції «Комсомольського прожектора», завдання, які він повинен виконувати, проаналізувати, як велась ця робота у вас останнім часом, вивчити зауваження, висловлені комсомольцями на звітно-виборних зборах в кожній групі, в кожній відділковій, бригадній, цеховій організації. Врахувавши все це, необхідно скласти план роботи (краще на весь період до наступних звітно-виборних). Цілоком правильно поступають ті «прожектористи», які узгоджують його із комітетом чи групою народного контролю. В перспективному плані слід передбачити питання, які потрібно винести на розгляд комітету комсомолу, штабу «КП», масові заходи і участь в районних, обласних, республіканських рейдах, навчання активу і т. д.

У календарному плані на місяць вже враховуються всі конкретні питання. Його також необхідно обов'язково затверджувати на засіданні бюро, комітету комсомольської організації.

Плани необхідно виконувати. Успіх залежить від того, наскільки правильно ви розподілили обов'язки, наскільки принципово і по-діловому намагаєтесь їх виконувати, наскільки близькі і тісні зв'язки у вас з народними контролерами.

Починається зима. Сільські «прожектористи» мають провести рейди-перевірки готовності тваринницьких ферм до зимівлі. При цьому надавайте практичну допомогу господарствам. Далі слідкуйте за своєчасним завершенням будівництва і ремонту обладнання, за створенням необхідного запасу кормів, за організацією їх охорони і раціонального використання. Особливо треба дбати про якість тваринницької продукції, про підготовку необхідних механізаторських кадрів для роботи на фермах, про організацію побутового і культурного обслуговування працівників ферм.

Пам'ятайте! Випуск номера «Комсомольського прожектора» з матеріалами рейду — це лише перший крок у вашій роботі по усуненню виявлених недоліків. На черзі має стати комплекс конкретних заходів, спрямованих на значне покращення стану справ.

РІК 1928-й

ТІЛЬКИ ПОДІЯ

У 1928 році в Єлисаветградському окрузі налічувалось понад 12 тисяч членів ВЛКСМ.

Почалися розробки новородовищ графіту в селищі Завалля Гайворонського району.

Розпочалося будівництво Єлисаветградської районної електростанції. Ударні бригади приступили до спорудження Бобринецької електростанції.

У Новомиргороді, в Новоукраїнці збудовано нові елеватори. Держава надала Єлисаветградському округу для неорядних районів допомогу в сумі 150 тисяч карбованців.

У цьому році комсомол відзначав своє десятиріччя. У заяві окружному комсомолу повідомлялося: «Святкуючи славетний ювілей, ми закликаємо все юнацтво до ще більшої активності в усіх галузях соціалістичного будівництва й культурної революції. Проведемо бойовий огляд своїх сил — організованості й практичності роботи — починаючи з початку року».

В день ювілею ми закликаємо всю робітничо-багратрацьку молодь до комсомолу. Посилімо шефство над Червоною Армією, зміцнімо зв'язок із своїми підшефами, закріпимо обороноздатність Рад країни!

Хай організований комсомолом суботник на користь радянській школі буде найкращим пам'ятником юнацьким жертвам громадянської війни.

Газета «Червоний шлях» від 8 квітня 1928 року повідомляє: «50 сталевих тракторів «Інтернаціонал» разом з існуючими у нас 234 тракторами, цієї весни працюватимуть на нивах наших. 50 тракторів — це 50 нових ударів по некультурному, злиденному, розпороченому господарстві. 50 тракторів — це 50 нових осередків для утворення нових сільськогосподарських об'єднань. 50 тракторів — це 50 нових кроків до соціалістичних форм господарювання».

ГРИЦЬКО сидів, низько схиливши голову. Згадав минуле. Церковно-приходська школа, де щодня «товкли» закон божий. Не вистрибував якийсь рядок — кара: тригранна лінійка впивалася в тіло. Ні, те краще не згадувати. Чорною марою згинуло все навки. Бо замайорили жовтєві прапори.

Грицько рвучко піднявся, стукнув долонею по столі. «Вирішено. Завтра скажу на зборах. Розмови ж уже були на цю тему. І Яша Грушевський згоден, і Антон Боровий. А Валя Христин завжди підтримає. Словом, буду пропонувати».

Здається, про все переговорено. Пора б уже збори закрити. А секретар підвівся з-за столу, поправив неслухняну чуприну.

— Товариші! Хлопці, дівчата... — і знову замовк.

Яшко Грушевський. — Зпасмо, про що казати хочеш. Ми про це теж думали.

— Ну, коли думали, не буду довго ораторствувати. Мабуть, настав

ЛЮДИНА КРАЇНИ РАД

ПЕРША ВЕСНА

час об'єднуватися у колективне господарство, успільнитись. Партія взяла курс на колективізацію. То кому ж бути першим, кому почитати, як не нам, комсомольцям.

Довго ще не встигав гамір у сільбуді. Лише за північ ухвалили — усі двадцять сім комсомольців об'єднуються в одну артілю. Присвоїли їй ім'я В. І. Леніна. Головою обрали Петра Нагорного.

Нелегко було артіляцям, ой як нелегко! І не тому, що мали усього четверо коней. Не тому, що не раз чули за спиною прокльони набожних баб, погрози куркульських синків, а й коли й удари з-за рогу. Найгірше було те, що їхні колисьні одноосібні ділянки розкидані в різних кінцях. Як їх обробляти?

Зашуміла талми водами весна двадцять восьмого. Ожило село. Там і тут селяни копирсалися на грядках. А вони, члени артілі імені Леніна, йшли вулицями села. Йшли на своє сільське поле. Добилися таки свого — їм нарізали ділянки в одному місці. Артілючій придбали на

державний кредит жатку, молотарку. Добавилось і коней.

— Живемо, хлопці, — весело цвюхав батоном Григорій. — Ось обсіємось, урожай зберемо, а потім побачимо — хто був правий. Підуть за нами односельці, підуть.

Впевнений був секретар комсомольського осередку у своїй правоті. І не помилився. Минуло небагато часу, і всі потяглися до колгоспу. Вже під кінець року їх було в Аджамці кілька. А коли настала масова колективізація, вони об'єдналися в одну велику артілю імені Леніна. Головою обрали Наума Кукулєнка, а заступником — його, вожака сільської молоді Григорія Гончаренка...

Відшуміло майже півсотні весни. Стільки змін відбулося за цей час. Як невідомо змінилася Аджамка і її люди! Які тепер хліба вирощують! Скільки молока і м'яса виробляють! І за працюю — шапа всім трударям. Орденів не перерахуєш.

А для нього, першого комсомольця села, першого артіляника Григорія Степановича Гончаренка та перша весна, коли він із своєю комсомолією йшов переорювати перелогі, буде жити в серці завжди як пам'ять про одну з героїчних сторінок нашої славної історії, автором якої він сам був.

Ю. ФЕДОРЧУК. с. Аджамка Кіровоградського району.

АКТОРИ ДЯКУЮТЬ

Святковим був уже задум того вечора. Із музикою на початку та яскравим змістовним концертним закінченням. Люди, які заповнили зал обласного музично-драматичного театру імені М. Л. Кропивницького (так, так — саме цей оновлений зал, і верхній ярус, і ложі) заслужено стали першими глядачами, точніше навіть, учасниками урочистого вечора, присвяченого завершенню робіт по реконструкції приміщення театру. Сюди були запрошені будівельники, робітники підприємств, що допомагали відродженню закладу культури, представники партійних, комсомольських, радянських, громадських організацій, навчальних закладів Кіровограда.

Відкрив вечір голова міськвиконкому Б. Г. Токовий. Він розповів присутнім про те, які труднощі й ускладнення довелося подолати у процесі реконструкції, висловив подяку колективу ремонтно-будівельного управління № 2 облрембудтресту, який вів роботи по відновленню театру.

Теплим, ширим словом вітав їх і начальник обласного управління культури Ф. О. Цикульський.

Перший секретар міськкому ЛКСМ України Я. Бондар відзначив у виступі, що немала частка робіт, зокрема допоміжних, припадає і на долю колективів комсомольських організацій льотно-штурманського училища, технікумів радянської торгівлі та будівельного, торговельно-училища, нагороджених на вечорі грамотами міськкому комсомолу.

Цілий ряд передових трудівників, будівельників найрізноманітніших професій, теж дістали нагороду: грамоти міськвиконкому та облуправління культури, премії.

Від колективу музично-драматичного театру заслужена артистка УРСР М. Яриш та актор А. Климов виголосили почуття ширшої вдячності будівельникам. В оновленому театрі вже йдуть репетиції.

На фото (вгорі): вечір відкриває голова міськвиконкому Б. Г. ТОКОВИЙ, внизу — у програмі святкового концерту — виступ ансамбля народних інструментів обласного Будинку вчителя.

А. НЕЧИТАЙЛО, спецкор «Молодого комунара». Фото В. КОВПАКА.

На книжкову полицю ТОБІ—ПРО ЗАКОН

БАХМАТОВ Р. ЗАКОН ЕСТЬ ЗАКОН. М., «Дитяча література», 1976. Про те, чому і коли виник закон, яку роль відіграє закон у житті кожної людини, чому досі у нас є злочинність. На це та багато інших питань ви знайдете відповідь у книзі.

якою мірою люди вільні у виборі своїх вчинків, коли, за що і яку відповідальність несе людина? що «можна», а чого «не можна» в суспільстві, про політичні права і свободи, про перевагу соціалістичної демократії над демократією буржуазною.

ВАКСБЕРГ А. ПО ЗАКОНУ І ПО СОВЕСТИ. М., «Молода гвардія», 1975. Чи закон для всіх однаковий? Яку юридичну відповідальність несуть підлітки за правопорушення, як розцінюють вчинки людини, котра порушила закон? У коротких по-

ДТСААФ-50

ПОЛКОВНИК ГРИМАЛОВСЬКИЙ

І ніяк не дивно — про повернення, про ті мрії думав і батько. Він чекав того дня, тієї хвилини, коли син закінчить технікум, коли стане поручиком, старшим білців партії...

Дмитро глянув на батькову свиню: — Тату! Якби тобі сказало: «Взьми зброю і знову на фронт, захищай Радянську владу», що відповів би ти?

— Якби Радянська влада була в небезпеці, я взяв би зброю. Тільки тепер фронтів нема. — Знаєш, що думав я після слів Бродського? Я не спав цілу ніч. Я дивився на місто. На вогні «Червоної зірки». Ми ж у світі одні. Навколо стільки ворогів... І як грудиться оце коричневе гада в Німеччині... Це теж важливо — вчинити в Червоній Армії. Щоб захищати і місто, і поле, і вас...

Батько пильно глянув на нього. Як виріє син, як зможеш!.. Він простелив мішечок, виклав гостинці. І такі смачні були м'ясні вирійки, так пахла запечена каліна рідинним береганням.

3. Телеграма була короткою: «Ленінград. Старшому лейтенантові, штурману Дмитру Грималовському. негайно повернутись у полк. Крим». Віяла! Командир полку ставив завдання: — Констанца!

Констанца — це глибокий тил фашистів. Це нафта. Це паливо для гітлерівських танків, що вдавлюють у землю пшеницю. Констанці пильно охороняють загони винищувачів-літаків, не одна батарея зенітної артилерії. Ще далеко до підходу до нафтопромислу постає стіна загорювального вогню. І не одна!

Штурман Грималовський веде ланку літаків на цілі. На голови фашистів падають і падають бомби. І винищує враз підіймається море вогню. Цілі накрита. Завдання виконано. І не раз, і як скаженість, як бісують наших бомбардувальників, вони відчайдушно прагнуть їх запалити, збити на землю, потопити у Чорному морі. Та штурман Грималовський веде вже літаки на свій аеродром. Він приведе їх на аеродром, бо війна продовжується, бо ворога треба бити нещадно, вдень і вночі.

Командир полку, що сам не раз здіймався у боєві польоти, ставив завдання: — Штурман Грималовський! Прокладай курс до чорноморських полків! Ще наш Крим, ще воює Севастополь, але гітлерівці, хитро націлені на пікетири, готують десанти, а їхні чорноморські портах стоять готові до походу кораблі.

Багато з них не дійде. Бо Закінчення. Початок у «Молодому комунарі» за 30 листопада.

прорвуться із неба, із темні радянські літаки, потоплять, спровадять на дно і зброю, і судна, й фашистів. І курс прокладе літаком старший лейтенант Грималовський. У полк, обласний вогонь, прибув льотчик, що служив у Кіровограді. Пого літак збили десь за Знамянкою. Він знайшов дорогу до своїх. Він побував у місті. Чорніла «Червона зірка». Спалена, розбомблена, зруйнована. У згаріщах вулиця Карла Маркса... На майдані, де стояв бронзовий Кіровоград, — шибениці. Щоночі розстрілюють людей... Що сталося з рідними у селі? (Пізніше він дізнається, що на фронт, на боротьбу з ворогом пішли усі його брати й сестри).

219 бойових вильотів були бойовими поєдинками з ворогом. А фашисти вже за ним полювали. Зустрічали на трасі польоту до цілі, змушували змінити курс літака, де ведучим штурманом був Грималовський. І зміїніти, примусити змінити курс кожного разу не могли.

Біля цілі — зенітний вогонь. Прорвись, здолай ту стіну вогню і скинь весь бомбовий пантаж. А по дорозі назад їх атакували фашисти. Це легко сказати виграти всі 219 поєдинків. Фашисти галасували, але вже тихіше, бо радянська авіація жила, діяла і все міцнішали її удари... Курс на Білявку, що біля Одеси. На Одесу. На Миколаїв. На Херсон. На Крим. Болюче. Але за болем все більше росте впевненість. Настане, обов'язково настає той день, коли їхня машина понесе бойовий пантаж і на Берлін, на місто, звідки виповзла війна.

Дмитро взяв на плечі додаткову роботу. Коли у 1943 році у полк почало прибувати більше нових літаків, він ділився своїм досвідом з молодими штурманами. Він вчив їх, своїх побратимів по боротьбі.

4. Кавказ, Південь. Ніч. Ясні зорі і яскравий місяць вже на небосхилі. 1943 рік. Дмитро стояв біля платану і вдихав нахочіть повітря. Десять хвилин до 220 польоту. Десять хвилин. Як мало і як багато їх. Як багато радісних вістей тепер щодня. Почалося, йде на повен хід визволення України. Лівобережжя її вже майже повністю очищене від фашистських орд. Не за горами вже час, коли нога радянського солдата-піхотинця ступить і на правий берег Дніпра. Чи вціліла батьківська хатина? Чи білі перед нею куш бузку? Чи червоніє каліна? 220-й політ. Спливають останні хвилини. Нова машина — бомбардувальник «Петляков» на стартовій доріжці. Нова машина. Як бояться її фашисти. Тепер вже ми плануємо в повітрі! От вже й весь скіпаж біля літака. Завдання ясне, зрозуміле — визначити місцезнаходження ворожого транспорту з конвоєм, що виїхав з Босфору у Чорне море, а на світланку навести на нього наші торпедо-

Заревли мотори і літак піднявся вгору, полетів над морем...

І тут їх настигала трагедія — літак, втрапивши висоту, вривається в чорну воду. Зриваються бензобаки, вогненні язик добираються й до нього. Як сталося, що літак впав... Як сталося, що його вибуховою хвилею викинуло у воду? Чи жині його товариші? Де пілот? Де стрілець? Пілота нема, він не зміг вибратись із кабіни, і пішов у безодню зі своєю машиною. Стрілець живий, стрілець не поранений, відтагує за нерозкритий парашут і Дмитра подаді від вогненного кільця. Стрілець ледве тримає і сам, як міг тримав на плаву руку пораненого, спливаючого крок'ю штурмана. А він не міг триматись, ноги стали олов'яними і тягли теж униз, у безодню.

Опритомнівши, подумав: — От і все. Все, батьку. Прощай. Як умів — поював. До них поспішали на катері. Дві руки підхопили їх — спочатку Грималовського, а потім стрільця Сірога. Рука російянина Олександра Дмитровича Шпецова і грузина Миколи Дмитровича Тодуа...

Зрапений, знекровлений, не один місяць пролежав він у лікарнях, у госпітальях Кавказу. Лікарі повернули йому життя, та його скалічена правина діяти не змогла. І знялись у небо він не зміг. Зате полку не покинув. Його досвід, його знання знадобились молодим штурманам.

Полковником авіації закінчив він війну. І тоді ж збільнився у запас... Побував і у Кіровограді, і у Панчевому, і у Новомиргороді. Де жили тепер рідні. Всі вони теж повернулися з різних фронтів з бойовими орденами.

Полковник авіації Дмитро Ілківич Грималовський звільнився у запас, та не розстався, не розстався з молодістю, з комсомолом. Він і досі працює в Ризі, в

Микола СТОЯН, наш громадський кореспондент. Кіровоград — Панчеве. На фото: Д. І. ГРИМАЛОВСЬКИЙ.

ЛЮДИ ПОДІЛ ЧАС

- Видатний полководець тричі побував у нашому краї
● Зоя Космодем'янська — символ незламності, вірності Батьківщині

СОЛДАТ І ПОЛКОВОДЕЦЬ

2 ГРУДНЯ МІНАЄ 80 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВИЗНАЧНОГО ВІЙСЬКОВОГО ДІЯЧА, ПРОСЛАВЛЕННОГО ПОЛКОВОДЦЯ, ЧОТИРИ РАЗИ ГЕРОЯ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ ГЕОРГІЯ КОСТЯНТИНОВИЧА ЖУКОВА.

Незадовго до своєї смерті Георгій Костянтинович звернувся до радянської молоді. Він писав: «Я — солдат, і мені б хотілось, щоб кожен з моїх сиволітників, незалежно від того, вчиться він, працює чи служить в армії, щоб кожен мав право з гордістю промовити близькій серцю мовою радянської людини слова «Служу Радянському Союзу!».

Його довгий і славіний шлях полководця проліг і через наш край, де відбувалися жорстокі бої з гітлерівськими ордями.

***

...Закінчувався теплий вересень 1943 року. Радянські війська нестримним валом накочувалися на ворога, ламаючи його опір. Попереду наших воїнів чекав Дніпро, перетворений фашистами у міцну смугу укріплень. Здавалось, нема сили, яка здатна зламати ці укріплення. Та то тільки здавалось.

У ніч на 1 жовтня 375-а стрілецька дивізія генерала Говорухенка форсувала Дніпро, захопила плацдарми на його правому березі. А ще через два дні ріку здолали бійці 116-ї стрілецької дивізії генерала Макарова. Минуло небагато часу і ці та декілька інші підрозділи і з'єднання 53-ї армії зав'язали жорстокі бої з фашистами на території Онуфріївського району.

У дні форсування Дніпра на ділянці 53-ї армії побував представник Ставки Верховного Головнокомандування Георгій Костянтинович Жуков. Він відвідав командний пункт командуючого армією генерала І. М. Мангарова, багаторазово говорив з командиром, командуючим 2-им Українським фронтом І. С. Коневим, офіцерами і солдатами. Маршал хотів знати, який бойовий дух бійців, як харчуються, як одягнені. Г. К. Жуков цікавився роботою штабів, організацією управління і розвідки, а пропонувався, позачекавши командуючого фронтом та армією за ціле виконання завдань Ставки.

Увесь жовтень пройшов у безперервну сутичку з ворогом. Наші воїни, долаючи відчайдушний опір фашистів, розширювали плацдарми на правобережній Україні, тіснили гітлерівців від Дніпра. 23 жовтня ударне угруповання військ 2-го Українського фронту, у тому числі 5-а гвардійська танкова армія, вийшла на дальній підступ до Кіровограда. Бої розгорнулися на території Знаменського, Олександрійського, Петрівського районів. Німецьке командування, зібравши тут великі сили, кинуло їх проти наступальних частин Радянської Армії.

На цій ділянці створилося складне становище. Саме сюди і спішила 24 жовтня Георгій Костянтинович. «У самий розпал жорстокого бою, — згадує Г. К. Жуков у своїй книзі «Воспоминання і розмішлення», — я прибув на командний пункт І. С. Конєва, який знаходився у чотирьох кілометрах від поля битви. У стереотубу можна було частково спостерігати хід бою».

Втретє Георгій Костянтинович побував у нашому краї 7 січня 1944 року. То були останні дні битви за Кіровоград. Радянська Армія успішно завершувала Кіровоградську наступальну операцію, одну з найкрупніших на Правобережжі.

Г. К. Жуков прилетів у штаб 2-го Українського фронту зранку. І. С. Конєв у цей час знаходився на командно-спостережному пункті на західній околиці міста. Разом з Іваном Степановичем маршала зустріла командуючий 5-ю гвардійською армією О. С. Жалов. Нелегко було нашим воїнам. Німці відбивалися до нестями. «Ми чули звуки артилерійського вогню, вибухи авіаційних бомб, гуркіт моторів літаків — бої йшли на землі і в повітрі», — згадував пізніше Георгій Костянтинович обстановку під Кіровоградом.

У своїх мемуарах «Воспоминання і розмішлення» прославлений полководець писав: «Моя

слово до вас, молоді люди: будьте завжди цільні... Я заклинаю би також нашу молоддь бережно ставитися до всього, що пов'язане з Великою Вітчизняною війною. Дуже потрібно вивчати військовий досвід, збирати документи, створювати музеї та споруджувати монументи, не забувати пам'яті дати і слави імена. Та особливо важливо пам'ятати: серед нас живуть колишні солдати. Ставтесь до них бережливо».

Прислухайся до слів Маршала, юний друже! Вони звернуті до тебе і мають знайти у твоєму наلكому серці ширій відгук.

Ю. МАТІВОС, краєзнавець.

ВОНА НАЗВАЛАСЬ ТАНЕЮ

● Минуло 35 років з дня загибелі Зої Космодем'янської

«В першину числах грудня 1941 року в Петричіві, поблизу міста Берег, німці стратили вісімнадцятирічну комсомолку-москвичку, яка назвала себе Танею...» — писав військовий кореспондент П. Лідов, який відкрив Батьківщині ім'я її героїні. Нарис, надрукований в «Правді» 27 січня 1942 року, справив незладне враження на бійців. З ім'ям партизанки Тані вони піднімалися в атаку, гнали ворога з рідної землі.

Идучи саїлами подвигу, журналіст замислюється над тими джерелами, які живили духовний світ Зої Космодем'янської, формували її характер. Чому вона назвала себе Танею?

Однією з сільно прочитаних в сім'ї Космодем'янських книг був збірник нарисів «Жінка в громадянській війні». Спогади про сільську вчительку Тетяну Соломаку, яку затинув під шаблями білих з нещадною вірою і майбутнє Країни Рад, глибоко схвилювали Зою.

Велике і героїчне минуле народу, відбите в книгах Гоголя, Белінського, Некрасова, Герцена увійшло в її життя. Прикладом великої мужності і стійкості став для неї страдницький шлях революційних демократів Шевченка і Чернишевського. З особливою зворушливістю, дитячою щирістю пише Зоя в своєму щоденнику про Ілліча — хто, за словами Луначарського, став першим зразком того, якою може бути людина, яких вершин духу вона може досягти.

Вона росла в дружній радянській сім'ї. Випуска в 20-й московській школі. У червні 1941 року перейшла до десятого класу.

Коли німецький чобіт ступив на нашу землю, Зоя не вагалася. Вона хотіла бути бійцем і вступила до вишуканого загону. З групою комсомольців-партизан перейшла через лінійну фронт.

Уї слова, звернені до колгоспників і колгоспниць, згадані фашистами до шибениці: «Мені не страшно вмирати, товариші! Це — шоста смертн за свій народ»... — символ незламності, відданості високим ідеям.

В ці дні мінає 35 літ з дня її загибелі, з того самого дня, коли вона смертю своєю пробивала дорогу на захід.

Ніхай знову перегорить знайомі сторінки молодий ровесник діточки з вогняного сорка першого року. Повертаючись обличчям до героїчного, ми вчимося громадянськості.

Організатори змагаць мали за мету проглянути резерви, які будуть захищати спортивну честь області на першості України під час березневих канікул наступного року. Добре провели послідки вихованці тренера В. П. Сабокоря (з олександрійської ДЮСШ № 2). Вони виграли у гайворонці (67:20), у кошик новопольців закинули 43 м'яч, а в свій пропустили 17. Доля першого місяця вирішувалася у матчі з кіровоградцями, які теж не мали поразок. Сильнішим виявився олександрійці. Коли пролунала фінальна сирена, рахунок був 51:28 на їх користь. Третя сходинка дісталася новопольцям. Впертою була боротьба за перше призове місце серед дівчат. Жеребкування звелo кіровоградок і олександрійських спортсменок (тренер В. О. Корсунський). Першу половину гри на свою користь закінчили представниці обласного центру — 17:5. У другій — перевага була на боці гостей (16:12). Загальний результат 29:21 — попередку господарки майданчика. Отже, друге призове місце у дівчат Олександрії.

ТУРНІРНЕ ТАБЛО

● БАСКЕТБОЛ. Протягом чотирьох днів у спортивному залі заводу «Червона зірка» тривала першість області з баскетболу. В брэх брали участь дівчата і юнаки 1962—1963 років народження з дитячо-юнацьких спортивних шкіл відділів народної освіти — Кіровограда, Олександрії, Новоукраїни та Гай-

Наша адреса і телефони

316050. ГСП, Кіровоград 50, вул. Луначарського, 36. Телефони: відповідального секретаря та відділу комсомольського життя—2-45-35, відділу пропаганди, відділу листів і масової роботи—2-45-36, відділу військово-патріотичного виховання та спорту — 2-46-87.

Газета виходить у вівторок, четвер, суботу.

«МОЛОДОЙ КОМУНАР» — орган Кіровоградського обкома ЛКСМУ в Кіровограді. Газета пeчатается на українському мязьке.

Друкарня ім. Г. М. Дмитрова обласного управління у справах видавництва, поліграфії і книжкової торгівлі, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

ПРЕМІЯ

ГУМОРЕСКА

Оце йду я з премією додому, не йду — радість несе мене на крилах. Імениий годинник заслужила: моя ланка ц'ятею однадцять центнерів буряків на гектарі виростила. Така радість!

А ще ж недоволю... Ой, що про мене люди говорять!

Мого чоловіка, Андрія Коваленка, бригадиром тоді призначили. І появилсь у нього думка чудернацька.

— Ти, Маріє, — сказав, — тепер дома сиди. Корова, кабан, гурод — оце твоє діло, Ясно?

— Як це так? — здивувалася. — Та з мене ж люди сміються, Коваленчик, і скажуть, така ще молода, а вже до хати прироста. Мене до гурту тягне.

— Тягне чи не тягне, а ти тепер — бригадирша, Чоловік твій робить? Робить. Та ще — ким! Не личить тобі в ланці.

Я слухала, мовчала, а в душі злість на Андрія тайла. Та хто знав, що у мене та серце лежало? Всі думали, що я з доброї волі дома сидю, Двір мій обходила, ну, як жінки між собою перешалися: «Коваленчик, ха в колгоспі, неначе трутень у рою».

Ковчала я обиду, терпіла, бо любила Андрія. Так минув рік.

Перед самим Першотравнем правління складало загальні збори. І я пішла, хоч і соромно було на людей показуватись. Говорили там про підсумки сібни, намічали завдання. Потім голова колгоспу Яків Денисович премію вручав. Багатовою дані годинники, хустки, бо у нас несія таких, що на роботі на сівку негладять. А напавркінні Яків Денисович і каже до зборів:

— Є у мене пропозиція: оскільки колгоспниця (він який особливо вимовив це слово) Марія Коваленко дуже ревню доглядає свою корівку та свого кабанчика, нам не завадило б відзначити її і певну плату працю. Давайте премією Коваленчуху, ну, хоча б годинником.

Збори так і вибухнули сміхом. — Мотушкє е т к о ю, щоб швидше по подвір'ю металася!

— Андрія преміювати за те, що жінку доглядає надійно!..

Чоловік мій позадкував та за одвірки. А мене бозня-чого понесло на ту передню лаву. Сиджу, мов окропом облита. Хоч кризь землю провалася.

Не пам'ятаю, як я вискочила з цього вогню і дійшла додому.

І взяла я ланку. І пішла в поле...

І оце ж, бачите, заступилася в ланці отаку славу — премію, годинника з моїм ім'ям дали. Аж Андрій мені заздрить.

Роман ПОПОВИЧ.

Природа і ти

ПІДГОДУЙТЕ СИНЦІ

На підвіконня за цієї пори часто підлітають зграйки метких жовтогрудих пташок. Якщо десь поблизу виставлено кормовий столик, то залітні гості не відмовляються від щедрих пригощань, підкріпляться і вирушають у дальшу путь. Відтепер до кормушки вони навідуватимуться по декілька разів на день, особливо вдосвіта й з настанням вечірніх сутінків.

Глибокої осені, а тим більше взимку, коли в лісових урочищах цілим поживитися, зголоділі синиці туляться ближче до людських осель. Нелегко перенести погодні скруту цим птахам, які, де літують, там і зимують, залишаючись в рідній стороні. То ж треба кожному з нас як слід подбати про підгодовлю цих пернатих друзів, бо негода відчутно ускладнює умови невтомним синицям. З приходом дошкульних морозів природних кормів не вистачає, і багато з цих гинуть не стільки від холодноці, скільки від недоїдання й виснаження. Орнітологи неперечно довели, що з десяти синичок до весни виживають принаймні одна — дві.

Охорона цих корисних птахів — благородна справа, в першу чергу школярів, особливо юних натуралістів, котрі покликані займатися виготовленням кормушок, столиків-полочок. Їх треба вже зараз виставити у зручних місцях — скверах, поблизу житлових будинків, на подвір'ях дитячих садків, узліссях, а то й просто за вікном. Зробити таку годівничку під силу кожному. Ось декілька найпростіших способів.

Панеровий пакет з-під молока знайдеться без особливих труднощів. Проріжте в ньому отвір діаметром 3,5 сантиметра трішки вище дна, насипте в середину неіскражече соняшникове насіння й підвісьте його на мотузці до гілки дерева — і кормушка готова. Можна також без особливих утруднень зробити «абогодівничку», котра складається із столика та пляшки, яку попередньо треба покрити клеєм і пошити шматочками кори, мохом або тирсою, щоб вона не блистала і тим самим не відлякувала птахів. Наповнена зерновими відходами пляшка у перевернутому вигляді підвішуеться над столиком так, щоб шийка на 1—1,5 сантиметри не доставала до поверхні дошки. Корм із пляшки висипатиметься в міру того, як його поїдають птахи. Або ж до відкритої фанери довільних розмірів прибивають планки-бортики. Робитися не для того, щоб корм не скомувалася і їх не змітав вітер. До підвішеного на дереві такого столика бажано приладувати навіс — тоді корм не заноситиме снігом і не змочуватиме дощем. У крайньому разі й без такої кормушки обійтись можна, замінивши її старою сквородкою чи шерботою тарілкою.

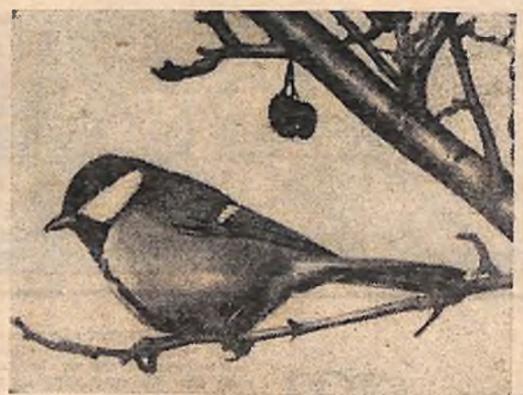
Найкращою поживою для пернатих у зимову холоднецю є конопляні зерна, просо, неіскражече соняшникове насіння, різні м'яси відходки. Крихти з обіднього столу теж сподобуються багатьом дрібним птахам.

Біля таких їдалень, особливо в ранкові та вечірні години, ви можете спостерігати багато цікавого. Сюди на «бенкетування» метушливо залітатимуться не тільки великі синиці й лазорівки. Навідаються до кормушок і забіяки-позивки. Трапляється, що до синичиних «ресторанів» належить галаслива братія горобців. Не відганяйте їх, нехай підкріпляться. Бо це теж корисні птахи — з ранньої весни вони вигодовують своє потомство різними шкідливими для лісів і садів комахами. Спостережливі садівники давно помітили, що дрібні птахи, особливо синиці, як правило, гніздяться неподалік того місця, де їх взимку підгодували. То ж фрукти в садах, облобованих синицями, плодожерка практично не вражає. Бо кожна така пташка за добу може з'їсти стільки комах, скільки важить сама.

Як тільки розпогоджується, меткі пискляві пташки не сидять у закутках. Вони вибирають зимуючих комах та їх личинки. У садах невтомні «саїтарні» заглянуть у найменшу щілину, обстежать кожне дерево, навідуються до кушів малини, агрусу, смородини.

Коли ж сонце повертатиме на весну і барвистим птахам прийде час подбати про потомство, вони обов'язково постукають вам у вікно і сповістять про настання потепління, подякують за людську щедрість і доброту. То ж пригубте, підгодуйте синиці та інше птаство — наших одичиних друзів!

В. КРАМАРЕНКО, краєзнавець.

На фото: велика синиця.

Фото М. АТАМАНЮКА.

ПОГОДА

Вдень 2 грудня по території області та міста Кіровограда передбачається хмарна погода, місцями невеликий дощ. Вітер південно-західний 15—20 метрів на секунду. Температура повітря по області 1—6, по місту 2—4 градуси тепла.

За даними Українського бюро погоди 3—4 грудня передбачається хмарна з проясненнями погода, місцями опаді. Вітер південно-західний 10—15 метрів на секунду. Температура повітря вночі 0—5, вдень 1—9 градусів тепла.